

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.:
18/1848

Vår ref.:
2018/846-4/FD V 3/SEJ

Dato:
06.08.2018

Høring - Forslag til ny forskrift om pasientjournal

Forsvarsdepartementet viser til Helse- og omsorgsdepartementets brev av 18. april 2018 vedrørende ovennevnte høring.

Vi har innhentet innspill fra Forsvarsstaben. Dette følger vedlagt.

Med hilsen

Severin Vikanes (e.f.)
avdelingsdirektør

Stine Engelberth Johansen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og signert, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg:

1 Høring - Forslag til ny forskrift om pasientjournal

Postadresse:
Postboks 8126 Dep.
0032 Oslo

Kontoradresse:
Glacisgata 1
Oslo

Telefon:
23 09 80 00

Saksbehandler:
rådgiver Stine Engelberth Johansen
Seksjon for felles juridiske tjenester

E-postadresse:
postmottak@fd.dep.no

Webside:
www.regjeringen.no/fd

Org.nr.:
972 417 823

Vår saksbehandler

Oblt Tone Andersen, tonandersen@mil.no
+47 23 09 20 55, 0510 2055
FST/HR-AVD/KOMP-SEK

Vår dato

2018-07-03

Vår referanse

2018/015568-004/FORSVARET/ 008

Tidligere dato

2018-04-19

Tidligere referanse

2018/846-2

Til

Forsvarsdepartementet

Postboks 8126 Dep
0032 OSLO
NORGE

Kopi til

Forsvarets sanitet
Forsvarssjef

Høring - Forslag til ny forskrift om pasientjournal

1 Bakgrunn

Forsvarsstaben (FST) viser henvendelse fra Forsvarsdepartementet (FD) vedrørende Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) høring om forslag til ny forskrift om pasientjournal.

2 Drøfting

2.1 Forsvarets journalsystem

Forsvarets elektroniske pasientjournalsystem (EPJ) benyttes i Forsvaret. Sjef Forsvarets sanitet (FSAN) er databehandlingsansvarlig for EPJ, bedriftshelsetjenestejournalen og tannhelsejournalen. Forsvarets EPJ overfører helseopplysninger til Forsvarets helseregister (FHR) iht «Forskrift om innsamling og behandling av opplysninger i FHR». Dette gir Forsvaret evne til å ivareta den enkeltes helse og følge opp effekter på helse som følge av tjeneste i Forsvaret, både på individ- og gruppenivå over tid.

Forsvaret drifter EPJ på en intern gradert plattform, men samhandler likevel med andre helseaktører gjennom Norsk Helsenett SF (NHN). EPJ mottar elektroniske meldinger automatisk fra NHN. Forsvarets graderte plattform tillater ikke at meldinger sendes ut automatisk i "real-time". Kommunikasjon skjer derfor via papir for så å lastes inn elektronisk på et senere tidspunkt.

Forsvarets helsetjeneste er i større grad enn sivil helsetjeneste preget av at helseopplysninger brukes som grunnlag i sakkyndighetsvurderinger. Forsvarets EPJ er derfor et redskap for å dokumentere helsestatus ved blant annet seleksjon, skikkethet, opptak til utdanning og ved undersøkelse før og etter spesielle tjenesteoppdrag. Dette for å sikre at personellet i Forsvaret har god nok helse til å klare oppgavene, og sikre at de ikke utsettes for påkjenninger som kan forverre helsesituasjonen. EPJ, sammen med FHR, benyttes til å følge opp personellens helse og gi inngangsverdier til forbedring av forebyggende tiltak for å ivareta personellens helse.

2.2 Vurdering av kravet til journalens innhold

Forsvaret mener at begge de forelagte utkastene fra HOD kan fungere. En detaljert spesifisering av informasjonselementene vil kunne bidra til at de er mer enhetlig definert. Dette vil kunne være en fordel ettersom det tilrettelegger for utveksling av informasjon på tvers av systemer og institusjoner.

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

forsvaret@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

Vedlegg

2.3 To merknader til høringsutkastet

2.3.1 Behov for å sikre fungerende "back up" løsninger

Forsvaret må kunne yte helsetjenester til personell i situasjoner der det er problemer med å ha kontinuerlig tilgang til elektroniske systemer. Mangel på slik tilgang kan føre til utfordringer med å ivareta forsvarlig elektronisk dokumentasjon, og papirbaserte journaler må tas i bruk.

Forsvarets erfaringer og funn i Helsetilsynets tilsyn under operasjoner i utlandet underbygger dette. Forsvaret har en egen bestemmelse, «Bestemmelse for militær helsetjeneste og legebedømmelse», som beskriver hvordan dokumentasjon skal utføres, også når EPJ ikke er tilgjengelig. Det skal være rutiner for en papirbasert "back up" for dokumentasjon og lagring som ved første anledning skannes inn i EPJ. Forsvaret ser at denne problemstillingen også kan være aktuell for sivil helsevesen.

2.3.2 Sammenhengen mellom pasientjournalssystemer og arkivsystemer.

Helseopplysninger i EPJ inngår ofte som faglig grunnlag for forvaltningsmessige beslutninger, beskrevet bl.a. i Lov om verneplikt og tjeneste i Forsvaret m.m. (forsvarsloven) og Forskrift om verneplikt og heimevernstjeneste (vernepliktsforskriften). Helsepersonellet opptrer i disse sakene som sakkyndige, og gir innstillinger som blant annet berører helsemessig seleksjon. Selv om denne type avgjørelser ikke nødvendigvis er enkeltvedtak, jf. regelverket om offentlig forvaltning, søker en å utføre saksgangen slik at det gis adgang til klage og klagehåndtering i egne nemnder. I slike saker kan opplysningene omfattes av både lovgivningen om helseopplysninger, og lovgivningen om offentlige arkiver. Det har pågått en dialog mellom FSAN og Forsvarets arkivtjeneste om håndtering av slike saker slik at vi opptrer i henhold til lovgivningen og samtidig ivaretar hensyn til håndtering av sensitive opplysninger. Forsvaret er kjent med at slike problemstillinger også har vært diskutert i spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten. Vi er ikke kjent med om det er etablert overordnede føringer på dette området. Forsvaret mener at en revidering av pasientjournalforskriften med fordel kunne omtalt dette forholdet.

3 Konklusjon

Forsvaret mener digitaliseringen i samfunnet tilsier at også helseopplysninger må behandles elektronisk. Det er derfor naturlig å endre pasientjournalforskriften for å skape tydelige rammer rundt en ønsket utvikling på dette feltet. Forsvaret mener at begge de forelagte utkastene kan fungere.

Forsvaret ønsker å påpeke betydningen av at de som yter helsetjenester også må ha planer og systemer for hvordan en skal sikre forsvarlig dokumentasjon av helsehjelp når det ikke er tilgang på fungerende elektroniske pasientjournalssystemer.

Forsvaret ønsker også å påpeke behovet for overordnede føringer når det gjelder saksgang der deler av sakens innhold baseres på sensitive pasientopplysninger som grunnlag for forvaltningsmessige beslutninger.

Erik Gustavson
generalløytnant
sjef Forsvarsstaben

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
